

מדינת ישראל¹

משרד המשפטים

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי)

ירושלים : ה' טבת תש"פ
02 ינואר 2020
תיקנו : 803-04-2018-000612
סימוכין : 803-99-2020-000519

לכבוד
היועץ המשפטי למשרד החוץ
היועצת המשפטית למשרד להגנת הסביבה
היועצת המשפטית למשרד התקשורת

שלום רב,

הנדון : בקשת חופש מידע לקבלת מידע אודות פניות שנערכו לדוברים והתשובות שניתנו להן

היחידה הממשלתית לחופש המידע הפנתה את תשומת ליבנו לבקשה לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן - **החוק**) שהתקבלה במשרדכם, במסגרתה נתבקשתם להעביר עותק מפניות ושאליות שהוגשו במשך החודשים יוני-אוגוסט 2014 לאגף הדוברות במשרדכם, ומהתשובות שניתנו להן.

לאחר קבלת התייחסות הגורמים הרלבנטיים וליבון הדברים, אבקש להציג בתמצית את המסגרת המשפטית לטיפול בנושא, כדלהלן :

1. חוק חופש המידע קובע כי "לכל אזרח ישראלי או תושב, הזכות לקבל מידע בהתאם להוראות חוק זה". החוק מגדיר "מידע" כ- "כל מידע המצוי ברשות ציבורית, והוא כתוב, מוקלט, מוסרט, מצולם או ממוחשב". בהתאם לכך, המידע המבוקש כולל אף התכתבויות מקצועיות בין דוברים לבין אנשי תקשורת.

2. מובן, כי הזכות לקבלת מידע כפופה לסייגים שונים המנויים בחוק, הן סייגים הנוגעים לאופי המידע המבוקש, והן סייגים הנוגעים להשלכות התפקודיות על הרשות כתוצאה ממסירת המידע.

3. בענייננו, קיימים מספר סייגים העשויים להיות רלבנטיים לנושא: ראשית, החשש כי מסירת המידע כפי שהתבקש תניא עיתונאים מלבקש מידע מהדוברים, דבר אשר עלול להוביל להעדפת ערוצים בלתי-פורמאליים על-פני ערוצים פורמאליים, ואגב כך לפגיעה בעבודה הסדירה של אגף הדוברות ושיבוש תפקודו התקין, כמשמעה בסעיף 9(ב)(1) לחוק. שנית, מסירת המידע עלולה לעתים אף לפגוע באינטרס עסקי בעל ערך כלכלי של העיתונאי, כמשמעה בסעיף 9(ב)(6) לחוק. זאת, מכיוון שחשיפת המידע עלולה ללמד על טיב המידע המצוי בידי העיתונאי ועל הנושאים בהם הוא עוסק, לרבות אלו הבלעדיים. אינטרס זה

עשוי להתקיים אף לאחר שהמידע פורסם על-ידי העיתונאי, נוכח החשש מחשיפת שיטות העבודה של העיתונאי, לרבות חשיפת מקורות המידע וכיווני מחקר עתידיים.

4. בנוסף לכך, כפי שאף הודגש והוסבר על-ידי דובר משרד המשפטים בשיח שהתקיים בעניין, בין העיתונאים לדוברים נרקמים מטבע הדברים יחסי אמון מיוחדים המבטיחים את זרימת המידע והנסמכים לעיתים על דיסקרטיות מסוימת באשר לנושא פנייתם, המענה שניתן, או אף באשר לעצם הפנייה. על כן, מסירת המידע המבוקש והחרגתו מיחסי אמון אלו, עלולה לעלות כדי פגיעה בהמשך קבלת המידע כאמור בסעיף 9(ב)(7) לחוק.

5. כידוע, משמעות התקיימותם של הסייגים האמורים, היא כי אין הרשות חייבת למסור את המידע, אך עדיין, בהתאם לפסיקה, על הרשות להפעיל שיקול דעתה בנושא, מתוך מגמה למסור למבקש את מירב המידע האפשרי שחשיפתו לא תפגע פגיעה משמעותית באינטרסים המוגנים בסייגים המפורטים לעיל.

6. לאחר שקילת הדברים ועריכת איזון בין כלל האינטרסים הנוגעים לעניין, הגעתי לכלל מסקנה כי במקום בו סבורה הרשות הציבורית כי מתקיים חשש מפגיעה באינטרסים המוגנים שצוינו לעיל ניתן להיענות לבקשה באופן חלקי, ברזולוציה אשר נותנת מענה לאינטרס הציבורי מבלי לפגוע באופן משמעותי באותם אינטרסים מוגנים.

7. אפשרות אחת למענה חלקי כאמור יכולה להינתן למשל על ידי התייחסות לנתונים הבאים לבדם: זהות הגורם שפנה, נושא הפנייה (ברמת הפשטה כללית שאינה מאיינת את התכלית שבעטיה לא נמסר תוכן השאלתה והמענה), מועד הפנייה ומועד המענה.

8. אפשרות נוספת לאופן מסירת המענה החלקי, מקום בו יצדיקו זאת העילות הקבועות בסעיפים 9(ב)(1), 9(ב)(6) ו-9(ב)(7), היא למסור את המידע באגרגציה מסוימת. על כן, אם ישתכנע הממונה, לאחר שהתייעץ עם דובר המשרד בעניין הנזק שייגרם לרשות הציבורית (בדגש על מישור ניהול היחסים התקינים עם כלי התקשורת) לפי סעיף 9(ב)(1); או לאחר שפנה לצד שלישי, כי מסירת המידע המלא תגרום נזק כאמור, ברמה הנדרשת בסעיפים האמורים, וכי נזק זה עולה על האינטרס הציבורי או האישי שבגילוי המידע – יהיה הממונה רשאי למסור את הנתונים הנזכרים בפסקה 7, כולם או חלקם לפי העניין, באגרגציה שתמנע את הפגיעה. כך למשל, אם מסירת מועדי הפנייה המדויקים עלולה להביא, בנסיבות העניין, לפגיעה בסוד מקצועי (למשל חשיפת שיטות עבודה, מקורות או כיווני מחקר עתידיים), ניתן למסור מידע מקובץ על פני מספר חודשים (למשל 20 פניות בין החודשים יולי-אוקטובר). כמו כן, לשם הדוגמה - במקרה בו עלול להינזק העיתונאי עצמו, ניתן למסור, במקום את שמו, את שם גוף התקשורת.

9. בבואה לבחור באחת משתי האפשרויות האמורות ביחס למענה חלקי, על הרשות לפעול, כאמור לעיל, מתוך מגמה למסור למבקש את מירב המידע האפשרי. דהיינו, ככל שחשיפתו של המידע המצוין בפסקה 7 לעיל, לא צפויה להביא לפגיעה מהותית באינטרסים המוגנים המפורטים לעיל, בהתאם להערכת גורמי המקצוע העוסקים בעניין, יש להעדיף אפשרות זו.

10. למען שלמות הדברים יובהר, כי אין בדברים האמורים כדי לגרוע מנפקותם של סייגים אחרים בחוק, אם וככל שאלה מתקיימים בנסיבות העניין, מכוחם חייבת או רשאית הרשות להימנע ממסירת מידע אף במתווה המצומצם האמור (כגון, במקרה בו מסירת המידע עלולה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה, בהתאם לסעיף 9(א)(1) לחוק).

11. לבסוף יצוין, כי כאשר מסירת המידע עלולה לפגוע בצד שלישי (כגון במצב בו השאילתה מתייחסת לתחקיר שעורך העיתונאי או חושפת דרכי פעולה שלו וכיו"ב), יש לפנות על מנת לקבל את עמדתו, בהתאם לסעיף 13 לחוק. ככל שעמדתם של צדדים אלה תגבש עילה המצדיקה לפי הדין אי-מסירת פרט נוסף מן המידע, יבחן הדבר בכל מקרה לגופו כמקובל.

12. למען הסר ספק יובהר כי במקום בו לדעת הרשות אין מניעה למסור את המידע המבוקש בשלמותו, הרי שעליה לעשות כן.

בברכה,

רז נזרי, עו"ד

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי)

העתק:

איל זנדברג, ראש תחום משפט ציבורי, ייעוץ וחקיקה (ציבורי-חוקתי)
 שלומי בילבסקי, מ"מ ראש היחידה הממשלתית לחופש המידע, משרד המשפטים
 עדית נחמן, ייעוץ וחקיקה (ציבורי-חוקתי)